

UNIVERSITATEA “BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

***CAUZE ȘI CONSECINȚE SOCIALE ALE
PRACTICĂRII GIMNASTICII DE PERFORMANȚĂ – O
ANALIZĂ DIACRONICĂ***

CONDUCĂTOR ȘTIINTIFIC:

Prof. dr. Petru Iluț

DOCTORAND:

Kiraly (căs. Colțan) Judit

2015

CUPRINSUL LUCRĂRII

Argument introductiv

CAP 1. REPERE ÎN SOCIOLOGIA SPORTULUI

1.1. Istoricul domeniului

1.2. Teorii sociologice operaționale în sport

1.3. Sociologia sportului: tendințe contemporane în cercetare

CAP. 2. GRUPURI, ECHIPE, LEADERSHIP. DINAMICĂ ȘI APLICAȚII ÎN VIAȚA SPORTIVĂ

2.1. Tipurile de grupuri și însemnătatea lor pentru cercetarea sportului

2.2. Particularitățile echipei în comparație cu grupul. Specificul sarcinilor echipelor sportive

2.3. Echipele de lucru și particularitățile lor în activitatea sportivă

2.4. Tipuri de lideri și conducere (leadership). Antrenorul ca lider sportiv

CAP. 3 CERCETĂRI EMPIRICE REFERITOARE LA FACTORII EXPLICATIVI AI PERFORMANȚEI SPORTIVE (CU PRIVIRE SPECIALĂ LA GIMNASTICĂ) ȘI AI PRACTICĂRII SPORTULUI DE MASĂ ÎN CONTEXT CONTEMPORAN

3.1. Studii privind resorturile psihosociale în dezvoltarea excelenței sportive

3.2. Schimbări de accent ale viziunii despre sport în spațiul social contemporan

3.3. Studii privind cluburile sportive ca asociații civice și sursă a capitalului social

3.4. Concluzii

CAP. 4 CADRE ALE CUNOAȘTERII SOCIO-UMANE ÎN ANCORAREA CERCETĂRII: DE LA SIMȚUL COMUN LA ABORDAREA SISTEMATICĂ

4.1. Cadrament epistemologic

4.2. Cunoașterea comună și cunoașterea științifică

4.3. Cunoașterea lumii sportului, ca sinteză dintre practica (conștiința) cotidiană și abordarea științifică

4.4. Ancheta sociologică, studiul longitudinal și interviul

4.5. Concluzii: Combinarea metodelor pentru optimizarea cunoașterii

CAP. 5 GIMNASTICA ROMÂNEASCĂ - O ANALIZĂ DIACRONICĂ

5.1. Statutul sportului în societatea românească

- 5.2. Evoluția performanței în gimnastica românească
- 5.3. Opinii „din interior”, pe generații de gimnaști (1984-2004)
- 5.4. Concluzii

CAP. 6 CERCETARE EMPIRICĂ PRIVIND CAUZELE ȘI EFECTELE DE ORDIN INDIVIDUAL ȘI DE GENERAȚIE ALE PRACTICĂRII GIMNASTICII

- 6.1. Elemente de construcție a cercetării: scop, obiective, eșantion, itemi și limite
- 6.2. Instrumentul de cercetare (chestionarul)
- 6.3. Structura sociodemografică a loturilor
- 6.4. Expunerea și analiza rezultatelor relevante în comparație
  - 6.4.1. *Influențe în opțiunea sportivă, pe eșantioane și loturi*
  - 6.4.2. *Motivația opțiunii sportive, pe eșantioane și loturi*
  - 6.4.3. *Intenții de viitor, alegerea carierei, pe eșantioane și loturi*
  - 6.4.4. *Reușita în viață, pe eșantioane și loturi*
  - 6.4.5. *Stima de sine și locul controlului, pe eșantioane și loturi*
- 6.5. Comparații între două loturi (generații) de gimnaști (1984-2014)
  - 6.5.1. *Descrierea celor două loturi de gimnaști*
  - 6.5.2. *Influențe în alegerea gimnasticii*
  - 6.5.3. *Renunțarea la alte opțiuni de carieră și cauze*
  - 6.5.4. *Renunțarea (ipotetică) la sport și cauze*
  - 6.5.5. *Temele existenței (testul proiectiv „ierarhia motivelor”)*
- 6.6. Concluziile cercetării

CONCLUZII GENERALE

Bibliografie

Anexe

- Anexa 1 - Gimnastica românească la competițiile internaționale (campionate europene, campionate mondiale și jocuri olimpice). Clasamente și medalii selectate din perioada 1974-2015
- Anexa 2 - Loturi naționale și olimpice de gimnastică artistică (2005 și 2015)
- Anexa 3 - Date statistice privind cluburile sportive afiliate federației române de gimnastică (număr de sportivi legitimați) în anul 2014
- Anexa 4 - Performanța de vârf în gimnastica artistică – ilustrare foto

Cuvinte cheie: *gimnastică, capital social, capital sportiv, cluburi sportive, management în sport, performanță, perspectiva longitudinală, perspectiva transversală, motivații, evoluție profesională.*

1. Argument introductiv

Pe piața sporturilor consacrate din țările fostului bloc comunist, dar cu deosebire în România, *gimnastica* (în speță cea artistică) ocupă un loc special, pentru români interesul pentru acest sport devenind o adevărată manie în anii '70-'80, prin figura emblematică a Nadiei Comăneci, rămasă până astăzi un real „brand de țară”, un model al perfecțiunii, performanței, conduitei ideale etc. pentru generațiile de copii din perioada respectivă. Poate mai mult ca în alte sporturi de performanță, în cazul gimnasticii (mai ales artistice), efectele socializatoare ale acestui brand (viața de gimnast performant ca valoare socială și model de urmat mai ales pentru tinerele fete) au fost evidente în perioada respectivă, în țara noastră. Pe de altă parte, la fel ca și în cazul altor școli naționale de gimnastică, mai ales în țările socialiste/comuniste (cazul micuțelor gimnaste din China este ilustrativ în acest sens), viața de copil-sportiv însemna în același timp o viață dedicată carierei, performanței, clubului, națiunii. Practic, prin programul strict de viață (socializare aproape exclusiv în echipa de gimnastică, în cadrul normativ al gimnasticii ca sport extrem de solicitant) – acest sport devenind apoi încărcat în mod special de simbolism politic în anii războiului rece –, sportivii de performanță făceau parte dintr-o lume închisă, cu reguli specifice, cu regim special (antrenamente epuizante, orientare spre depășirea recordurilor personale, cantonamente sistematice, regim de internat și program școlar redus, contacte limitate cu copiii obișnuiți și cu spațiile de socializare comune).

Nu întâmplător, unii dintre foștii copii-adolescenți performeri au probleme de adaptare la societatea obișnuită, odată cu finalizarea carierei sportive. Este sau nu aceasta o problemă socială? Într-o oarecare măsură, este, deși procentul acestor copii performanți este totuși mic raportat la populația totală de copii, practicanți de sport, regulat sau sporadic. Apoi, nu trebuie să oitem, punând în balanța avantajele și dezavantajele, că opțiunea pentru performanță, de orice fel ar fi ea, aduce și multe beneficii, deschide posibilitatea pentru o viață și o carieră de excepție, produce bunăstare pentru mulți performeri și pentru familiile lor (unele dintre ele văzând în copil o sursă a întregii familii de a ieși din sărăcie, de a ajunge la prosperitate), întărește modelul pozitiv al sportivului de carieră, purtător de valori pozitive, model cu efecte general-sociale benefice (sănătate,

competiție bazată pe reguli, cooperare, fair-play, modele de succes, sentimente de mândrie națională etc.).

În încercarea de a stabili care este *locul și destinul gimnasticii* în societatea noastră, în demersul doctoral am intenționat ca printr-o cercetare complexă (prin mixt metodologic), să conturez mai mult decât un tablou descriptiv-evolutiv al acestui sport, căutând resorturile cauzale care stimulează și frânează înscrierea copiilor în rândul sportivilor gimnaști, dar și soluții coerente și viabile de vitalizare avantajoasă pentru actorii implicați în gimnastica românească, într-un registru de analiză multinivelară a problemelor acestui sport, a calității vieții sportivilor, a perspectivelor de viitor ale acestora. Analiza urmărește atât dimensiunea structural-societală (evoluții și tendințe statistice), cât și cea mezosocială (instituțiile sportive – federații, asociații, cluburi – ca sursă de capital social și ca pomotor și diseminator al unor valori benefice la nivel individual și social larg) și cea individuală (valori, motivații, aspirații și comportamente ale sportivilor).

2. În capitolele lucrării, am prezentat:

- a) Sinteza *teoriilor și modelelor* semnificative în sociologia și psihologia sportului, cu accent pe cele care vizează individul (resorturi motivaționale), echipe sportive, grupuri, organizații și leadership.
- b) *Viziuni și studii sociologice* (dar și interdisciplinare) legate de *sportul de performanță și de masă*, unde se discută problemele/disfuncțiile obiective cu care se confruntă cluburile/asociațiile sportive profesioniste din țara noastră, în raport cu contextele instituțiilor și dinamicilor sportive vestice. Am încercat să accentuez cât de important este ca aceste cluburi să fie eficiente, să acționeze ca veritabili agenți sociali, evidențiind rolul economic, simbolic, macro-social al marketingului sportiv. Sunt relevate efectelele unui marketing adecvat asupra *obținerii performanței*, dar și asupra diseminării *interesului pentru sporturile de masă, văzute ca loisir*, iar apoi e tratată perspectiva *producerii capitalului social de către clubul sportiv*, respectiv aspecte legate de *sănătate și dezvoltare armonioasă*. Mutația care are loc în societatea contemporană concentrează viziunea prin care practicarea sportului, din ce în ce mai mult, este diseminată la nivel de masă, o schimbare de optică legată intrisec de accepțiunea modernă asupra calității vieții (fizică și psihică).
- c) *Evoluții și tendințe în gimnastica artistică* de la noi, raportate la evoluția acesteia la nivel mondial, capitol care inserează și cercetarea calitativă proprie: opinii colectate de la specialiști în domeniu (foști gimnaști, antrenori, manageri de cluburi sportive) prin ghid de interviu semistructurat.

- d) *Cadrul epistemologic al cercetării*, unde abordez *raportul dintre simțul comun și abordarea sistematică*, suportul teoretic-argumentativ al metodologiei uzitate în cercetarea empirică.
- e) *Cercetarea empirică*, cu trei studii distincte: i) o analiză mixtă a datelor longitudinale, care descrie evoluția cohortelor de foști gimnaști legitimați, vizând generații aflate la câteva decenii distanță (1984-2004); ii) investigație calitativă (prin ghid de interviu semistrukturat și teste) în rândul a 10 subiecți (5 foste gimnaste de performanță care au optat pentru acest sport și au concurat înainte de 1990, respectiv 5 gimnaste de performanță care au concurat după 1990), pentru a rotunji analiza din perspectivă longitudinală; iii) cercetarea cantitativă (ancheta pe bază de chestionar și aplicarea de teste psihologice) comparativă pe câte două subeșantioane de subiecți: copii și tineri gimnaști și gimnaste legitimați (performanță), respectiv comuni (neproductivi sau productivi ai unor sporturi de masă; două eșantioane de gimnaste, care au performat în 1984, respectiv 2014 (generațional-diacronic).

2. Ideile principale ale lucrării pot fi demarcate astfel:

A. Elemente concludive ale analizei teoretice

- Ca în orice domeniu de activitate, și în descrierea și explicarea performanței din lumea sportului (gimnasticii), se impune o *viziune multifactorială*. Reiese foarte clar și din studiile expuse că atât abordarea environmentalistă și cea biologică (genetică), cât și aceea a trăsăturilor de personalitate luate separat, nu pot da seama de complexitatea fenomenului sportiv și nici a performanței. Trebuie analizat cum interacționează diverși factori și multiple variabile. Mai mult, este necesar să vedem această dinamică pe axa temporalității, particularizată, pe cât posibil, pe fiecare sportiv.
- Sintetizând ideile principale ale tendințelor constatate în contemporaneitate și ale studiilor din aria sociologiei sportului, se poate conchide că a apărut o mutație semnificativă în viziunea despre sport, amplitudinea schimbărilor în era modernității târzii necesitând o schimbare de paradigmă: procesele sociale sunt conectate dinamic la diferitele forme ale relațiilor de putere intra- și inter-societale. Echilibrul continuitate – schimbare în viața socială a perioadei moderne a fost înlocuit cu o accelerare a schimbării, prin pierderea parțială a regulilor asumate la scară largă. La rândul său, sportul este angrenat în acest flux al globalizării și diversificării, lărgindu-și aria semnificațiilor și funcțiilor sociale, economice, politice, culturale.

- Cu toate că sportul de performanță și-a păstrat o mare parte din valențele care l-au consacrat ca fenomen social, cel de masă prinde tot mai mult teren în conștiința publică, cu efecte asupra strategiilor guvernamentale și ale cluburilor și asociațiilor sportive, beneficiilor legate de dezvoltarea rețelelor sociale prin intermediul acestor organizații, rețele care cuprind deopotrivă dimensiuni formale și informale, având efecte individuale și macro-sociale pozitive. Aceste schimbări de optică și angajament social sunt tot mai frecvent invocate și avute în vedere în aria politicilor din aria sportului.
- În ceea ce privește grupurile, echipa și leadershipul, se conturează importanța acestui domeniu pentru gimnastică. Deși în cea artistică, spre deosebire de cea ritmică, nu se pune cu atâta intensitate problema coeziunii echipei, a relației dintre antrenor și căpitanul echipei, a relației proprietar de club – manager – antrenor, am marcat ca importante următoarele trei idei: a) Cât și cum sunt finanțate cluburile de gimnastică, care este politica în această direcție la nivel macrosocial, știut fiind că în cazul gimnasticii miza nu este atât competiția intercluburi, cât ce rezultate are echipa națională în confruntările mondiale; b) Stilul de antrenament, concepția despre raportul dintre autoritar și democratic-permisiv s-a schimbat de-a lungul timpului inclusiv în România; c) Relația cluburilor (școlilor) de gimnastică cu părinții este încă unul deficitar.

B. Demersul de cercetare

Scopul general al investigației a fost conectarea mai multor dimensiuni ale ancorării în / interesului față de sportul de performanță, în speță față de gimnastică, cu mai multe obiective specifice. Pentru identificarea tendințelor privind valorile, aspirațiile, motivațiile și opiniile legate de opțiunile sportive, am construit itemii chestionarelor după câțiva indicatori relevanți: influențe în luarea deciziei (pentru gimnaști), motivații (pentru gimnaști), beneficii ale sportului (întregul eșantion), aspirații, planuri de viitor (întregul eșantion). Pe lângă sondajul de opinie propriu-zis, am introdus și teste / grile care urmăresc trei dimensiuni psihologice operaționale în evaluarea valorilor, atitudinilor și motivațiilor respondenților: stima de sine, locul controlului, temele existenței. În eșantion avem 3 loturi de subiecți, care se constituie fiecare în alte două sub-loturi, astfel: *lotul GIMNASTICĂ (G)* este format din gimnaști legitimați (din specialitățile *artistică* – numiți **GA** – și *ritmică* – numiți **GR**); *lotul COMUN (C)*, care cuprinde subiecți obișnuiți care să corespundă

generațional și pe genuri lotului de gimnaști, și cuprinde alte două sub-loturi, numite „comun sportiv” (CS) și „comun nesportiv” (CN); două loturi de gimnaști din două generații aflate la 3 decenii distanță care au performant în 1984 și 2014 (G1 și G2).

Tendențele cele mai semnificative reieșite sunt:

- *Nivelul de educație* al părinților și respondenților de peste 18 ani din loturile GR și GA depășesc puțin, în sus, respectiv în jos, media națională a persoanelor după nivelul studiilor pe categoria de vârstă adultă matură (de peste 40 de ani) - corespunzătoare părinților gimnaștilor -, ceea ce întărește profilul contrastant al loturilor din acest punct de vedere. Se confirmă astfel și teoria selectivității sportive prin familia de proveniență, în sporturi „scumpe”, respectiv „ieftine”, costurile practicării unui sport fiind importante în decizia familiilor de a își înscrie copiii. Iar între nivel de educație și venituri, în general, există o asociere directă.
- Pentru cei din lotul GR *opțiunea pentru gimnastică* este considerată a fi luată “fără influență” în 47% din cazuri față de 24% din cazurile lotului GA, la lotul GA aceasta a fost influențată în mare măsură de mass-media și modelul campioanelor olimpice (împreună cumulând 44 % la acest lot, față de 19% la lotul GR !). În continuare, se remarcă influența mare a cadrelor de selectare din gimnastică (selecțiile făcându-se de la școala primară, uneori de la grădiniță). Este limpede că, dincolo de parțial iluzoria decizie fără influențe, fascinația pentru gimnastică, mai ales la fete, derivă din haloul pe care îl împrăștie gimnastica (cea artistică), atât prin frumusețea ei deosebită și ca sport spectaculos, cât și prin figurile emblematice, modelele promovate prin mass-media. Dar de fapt, influențele există într-o măsură mai mare decât o recunosc indivizii, mai ales la vârsta copilăriei și adolescenței. Astfel, campioanele olimpice și mondiale, cunoscute prin intermediul mass-media, înseși campanile mediatice de selectare (“Țară, Țară, vrem campioni !”), apoi persoanele semnificative care sunt în căutare de talente și oferă beneficii inclusiv de ordin material familiilor (burse, cazare și întreținere în cazul cluburilor olimpice) etc., sunt factori care se conjugă în influențarea deciziei, după cum arată și unele studii axate pe subiect (vezi Albion și Fogarty, 2002; Betz, Borgen și Harmon, 2006; Dauncey și Hare, 2014). Totuși, per total loturi, decizia este percepută mai degrabă a fi luată de unul singur, este un *indicator al orientării spre independență*, un fenomen întâlnit la vârsta adolescenței și

tinereții, ilustrând și o mutație socială în mentalități și atitudini: față de trecut, copiii și adolescenții sunt încurajați, atât în familie, cât și în școală și societate, să se exprime, să-și manifeste personalitatea și să-și întărească, prin responsabilizarea deciziei, eficacitatea sinelui (Bandura, 1997; Jordan, Nigg, Norman, Rossi, Benisovich, 2001).

- *Ierarhia influențelor* la lotul CS cunoaște altă configurație față de cea declarată de eșantionul G. Cu toate că și aici decizia este declarată majoritar a fi luată *fără influențe*, următorii factori de influență apar *prietenii și mass-media*. Se susține astfel ipoteza extinderii și susținerii rețelelor de capital social prin sportul de masă, ca loisir, indicată și probată prin de numeroase studii (Koski, 2008; Gomboș, 2008; Sabău, 2010), și în același timp se reflectă fenomenul globalizării prin importanța diseminării sportului prin mass-media (Bryjak și Soroka, 2011; Maguire, 2006; Robertson și White, 2003).
- Privind *motivația alegerii respectivului sport* pentru *gimnaști*, cumulat pe loturi, predomină motivele care incumbă satisfacție profesională (prezentă, proiectată viitoare) și posibilitățile financiare și materiale pe care le deschide statutul de sportiv profesionist (ceea ce corespunde valorilor instrumentale). Accentele la acest motiv pragmatic sunt mai mari la lotul GA, întărind concluzia că în gimnastica artistică vin deseori copii din medii mai precare, ai căror părinți și ei înșiși au ambiția de a beneficia de avantaje materiale și de a reuși din punct de vedere financiar în viitor, prin beneficiile performanței. Dimensiunea pecuniară este foarte importantă, și, alături de satisfacția profesională, pentru ambele loturi, devansează vizibil beneficiile de ordin psihologic ale practicării sportului, corespunzătoare valorilor expresive.
- Pentru *respondenții din lotul comun* (grupul de control), *motivațiile alegerii sportului* cunosc configurații diferite: „sănătatea, starea de bine” și „pasiunea” sunt mult mai importante la eșantionul comun față de cel al gimnaștilor, este relevantă pentru distincția bazală „sport ca profesie” sau „sport de plăcere”. Practic, întregul resort valoric și motivațional al opțiunilor de viață este exprimat aici, la indivizii comuni, praticanți sau nu de sport sau activități fizice regulate fiind dominante valorile expresive, și mai puțin cele instrumentale când vine vorba de viziunea despre sport. Astfel, se remarcă importanța relațiilor de prietenie la praticanții sporturilor de masă, urmate la o oarecare distanță de motivele legate de afirmare și prestigiu. Deși între loturi nu apar discrepanțe majore, remarcăm aprecierile vizibil diferite lotului sportiv legate de relații sociale și prietenie, comparativ cu cele din lotul nesportiv. Aceasta

- întărește concluziile studiilor de specialitate (Brettschneider, 2004; Koski, 2008; Colțan, 2013) care arată creșterea interesului pentru această dimensiune socială în cadrul cluburilor sportive moderne din statele dezvoltate.
- Legat de *intențiile de viitor sau cariera deja existentă*, pentru *eșantionul de gimnaști*, reiese că sportivii, per ansamblu, evaluează destul de realist șansele reale în pe care le au carieră, munca în domeniul în care se pregătesc sau deja s-au specializat fiind cea mai frecventă opțiune, din cele multiple. Din datele informale culese (discuții cu foste sportive de performanță din gimnastica ritmică), se pare că șansele de angajare în alt domeniu sunt mai mari la lotul artistic, diferite alte arii înrudite (din sfera entertainmentului și dansului pentru amatori), de multe ori fiind vizate slujbe în străinătate fiind atractive pentru aceste sportive (vezi și cazul sportivilor francezi în evoluția carierei, descrise de Fleuriet și Schotté, 2011). Pe de altă parte, gimnaștii din lotul GA par cu ceva mai puțin preocupate de familie și căsătorie decât apare la celălalt lot, fiind în schimb mai centrate pe munca în domeniu. Aceiași factori care diferențiază profilurile loturilor (nivel de educație, mediu de proveniență) au și aici un cuvânt de spus (Betz, Borgen, Harmon, 2006; Hatos, 2010).
  - *La eșantionul comun*, se poate constata că *facultatea și profesionalizarea înaltă* este intenția de viitor sau formula deja adoptată cel mai frecvent de subiecții din lotul comun. Acesta este un bun indicator că tinerii, chiar și copiii, văd în studii un element pozitiv, spre care aspiră. Interesant este că *munca în domeniul existent sau specializarea școlară prezentă* nu este la fel de satisfăcătoare ca *aspirația spre altceva*, reflectând oarecum *dorința de a schimba domeniul de activitate existent* sau specializarea școlară pe care o parcurg în prezent. Altfel stau lucrurile cu gimnaștii, care, prin natura opțiunii pentru un sport de performanță, fiind legitimați, participanți la competiții, implicați activ în lumea sportului, par mai hotărâți în privința viitorului potențial, al aspirațiilor de viitor.
  - Privind reușita în viață, la *eșantionul gimnaștilor* apar diferențe semnificative pe loturi cu privire la „ambiție și perseverență”, „familie care te susține”, și „talent”, unde lotul GA consideră că aceste condiții sunt foarte importante pentru reușita în viață. Se mai constată că lotul GR acordă un număr semnificativ mai mic de gradații „foarte important”, părerile fiind mai moderate, mai nuanțate la acest grup. Cumulând variantele care corespund unei expresii pragmatice (viziune instrumentală asupra

vieții) – talent, ambiție și perseverență – apare că mai mult de jumătate din lotul GA, susținerea familiei, talentul și ambiția/perseverența primesc credit ridicat în mod egal.

- În comparație cu gimnaștii, la *eșantionul comun* se remarcă un echilibru între importanța acordată aportului familiei și ambiția și perseverența individuală. Într-o măsură semnificativ mai mică decât la gimnaști, apare notată șmecheria, și la fel norocul. Reiese că că reușita în viață este văzută, în general, de către lotul comun, ca fiind dependentă de talentul și eforturile individuale și de suportul familiei.
- Comparația *scorurilor stimei de sine pe cele patru loturi* arată că, la ambele loturi ale eșantioanelor, majoritatea au scoruri medii ale încrederii în propria persoană, precum și că la loturile de gimnastică artistică și la cel comun nesportiv, acestea sunt ceva mai mari decât la GR și CS. În schimb, o stimă de sine ceva mai ridicată o au cei din lotul GR și CS comparativ cu loturile corespunzătoare din eșantioanele lor. Datele nu sunt de natură să intrige, singura remarcă fiind că scorurile mai ridicate la lotul GR și la CS se pot ancora în situația (statistică) socială ceva mai înaltă a acestor grupuri, reieșită indirect din variabilele educația părinților și educația proprie (pentru cei de peste 19 ani), mediul urban de proveniență mai bine reprezentate aici.
- Din comparația *scorurilor testului LOC obținute de respondenții din cele patru loturi*, se reliefează că locul controlului (locus of control) este poziționat mai degrabă intern (care ne indică, la modul intuitiv, și o ridicată eficacitate a sinelui) pentru loturile GR și CS. La fel ca și în cazul stimei de sine, avem de-a face cu o diferență pe care o punem pe seama factorilor „prag de vârstă/etapă”, a asocierii cu statutul educațional al părinților și al lor înșiși, care în loturile respective sunt predominante (socializarea în familie, mentalități), precum și cu mediul social general cărora îi aparțin aceștia.
- Controlând *variabila stimă de sine prin corelarea ei cu locul controlului*, a reieșit faptul că asocierea cea mai puternică apare între categoria „stimă de sine medie” și toate tipurile de loc din eșantionul comun (de control), precum și la profilul orientat spre loc intern al eșantionului de gimnaști, ceea ce nu indică o corelație statistică semnificativă între stima de sine înaltă și locul intern în mod expres. În schimb, apare o corelație statistică semnificativă, la gimnaști, între raportarea unui loc extern și ambivalent și stima de sine scăzută ($p=0.02$). Nu putem avansa așadar ideea unei legături directe (nemediate de alți factori), între ierarhia categoriilor LOC (intern,

ambivalent, extern) și nivelurile corespunzătoare ale stimei de sine (întă, medie, joasă).

- *Analiza diacronică* punctează că, din punct de vedere generațional, la o distanță de trei decenii, la gimnaștii români au apărut unele mutații atât valorice cât și atitudinale. Acestea translatează vizibil dinspre modelul centrat pe aspirația performanței, profile materialiste, valori instrumentale și loc extern, iar apoi spre profile expresive și asociative, loc intern, nivel înalt de anxietate și căutarea sinelui autentic, cu unele variații care depind de contextele și poziția profesională actuală. Se desprinde ideea că destinul gimnasticii românești stă sub semnul nevoii unui marketing sportiv adaptat, flexibil, angajat în producerea și susținerea de sport de calitate, de angajarea viziunii capitalului sportiv ca resursă socială valoroasă.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

- Agabrian, M. (2004). *Cercetarea calitativă a socialului. Design și performare*. Iași: Institutul European.
- Albion, M.J., Fogarty, G.J. (2002). Factors influencing career decision-making in adolescents and adults. *Journal of Career Assessment*, 10, 91-126.
- Allison, L. (2006). Sport and Nationalism. In J. Coakley și E. Dunning (Eds.), *Handbook of Sports Studies* (pp.344-355). London: Sage Publications.
- Anderson, W. (1990). *Reality Isn't What It Used To Be: Theatrical Politics, Ready-To-Wear Religion, Global Myths, Primitive Chic, and Other Wonders of the Postmodern World*. San Francisco: Harper&Row.
- Aoyagi, M.W., Cox, R.H., Richard T., McGuire, R. (2008). Organizational Citizenship Behavior in Sport: Relationships with Leadership, Team Cohesion, and Athlete Satisfaction, *Journal of Applied Sport Psychology*, vol. 20, 1, 25-41. doi: 10.1080/10413200701784858
- Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Iași: Ed. Polirom.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and actions: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Baron, R., Byrne, D., Johnson, B. (1998). *Exploring Social Psychology*. Boston: Allyn & Bacon.
- Baron, R., Byrne, D., Branscombe, N. (2006). *Social Psychology*. Boston: Pearson.
- Beal, D.J., Cohen, R.R., Burke, M.J., McLendon, C.L. (2003). Cohesion and Performance in Groups: A Meta-Analytic Clarification of Construct Relations, *Journal of Applied Psychology*, Vol 88(6), 989-1004. doi: 10.1037/0021-9010.88.6.989.
- Becker, G. (1991). *A treatise on the family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Betz, N.E., Borgen, F.H., Harmon, L.W. (2006). Vocational confidence and personality in the prediction of occupational group membership. *Journal of Career Assessment*, 14, 36-55.
- Biriș, I. (2013). Explicație și înțelegere. Verum et factum convertuntur? În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 113-134). Iași: Ed. Polirom.
- Biriș, I. (2014). *Filosofia și logica științelor sociale*. București: Ed. Academiei Române.
- Bourdieu, P. (1993). Forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research in the Sociology of Education* (pp. 310-343). New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (2001). *Simțul practic*. Iași: Institutul European.
- Bryjak, G., Soroka, M. (2011). *Sociology*. Boston: Allyn & Bacon.
- Bucur-Ionescu, M., Dogaru, V., Manoliu, L., Popper, D., Todea, S., Vrabie, A. (1986). *România la Jocurile Olimpice*. București: Ed. Sport-Turism.
- Burrell, C., Morgan G. (1979). *Sociological Paradigms and Organizational Analysis*. London: Heineman.
- Buschini, F. (coord.) (2007). *Metodologia științelor socioumane*. Iași: Ed. Polirom.
- Chelcea, S. (1975). *Chestionarul în investigația sociologică*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică.
- Chelcea, S. (2003). Locul controlului. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedie de psihosociologie*. (pp. 213-214). București: Ed. Economică.

- Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociale*. București: Ed. Economică.
- Chelcea, S. (2010). Orientări teoretice și teorii ale psihosociologiei. În S. Chelcea (ed.). *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicații* (ed. a III-a, pp. 53-77). Iași: Editura Polirom.
- Chelcea, S. (1994). *Personalitate și societate în tranziție. Studii de psihosociologie*. București: Ed. Știință și Tehnică.
- Chelcea, S., Iluț, P. (2003). Psihosociologie. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedia de psihosociologie*. București: Ed. Economică.
- Coakley, J., Dunning, E. (eds.) (2006). *Handbook of Sports Studies*. London: Sage.
- Coleman, J. (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge: Harvard University Press.
- Colțan, I. (2013). Sportul ca fenomen 'glocal' și dezvoltarea capitalului social prin intermediul cluburilor sportive: De la principiile culturii sportului la realități sociale. În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 319-341). Iași: Ed. Polirom.
- Corbetta, P. (2003). *Social Research Theory, Method and Techniques*. London: Sage Publications.
- Covey, R.S. (2000). *Etica liderului eficient sau conducerea bazată pe principii*. București: Ed. Alfa.
- Crano, W. D., Brewer, M. B. (2002). *Principles and Methods of Social Research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Creswell, J., Clark, V. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. London: Sage Publications.
- Curșeu, P. (2007). *Grupurile în organizații*. Iași: Ed. Polirom.
- Dauncey, H., Hare, G. (2014). Sport and Media: Representing and conceptualising identity and community, *Science & Motricité* 86, 5-14. doi: 10.1051/sm/2013072.
- Denzin, N.K., Lincoln, Y.S. (eds.) (1994). *Handbook of Qualitative Research*. London: Sage Publications.
- De Singly, F., Blanchet, A., Gotman, A., Kaufmann, J.C. (1998). *Ancheta și metodele ei: chestionarul, interviul de producere a datelor, interviul comprehensiv*. Iași: Ed. Polirom.
- Dion, Kenneth L. (2000). Group cohesion: From "field of forces" to multidimensional construct, *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, Vol 4(1), 7-26. doi: 10.1037/1089-2699.4.1.7
- Dâncu, V. (2015). *Triburile. O patologie a politicii românești de la Revoluție la generația Facebook*. Cluj-Napoca: Ed. Școala Ardeleană.
- Donnelly, P. (2006). Interpretive Approaches to the Sociology of Sport. In J. Coakley și E. Dunning (Eds.), *Handbook of Sports Studies* (pp. 77-91). London: Sage Publications.
- Dumitriu, I.C. (2008). Personal development. Educational implications, *Education and academic research structures of the knowledge - based society*. Sibiu: Editura Alma Mater
- Duncan, G. J. (1992). *Household panel studies: Prospects and problems*, Working Paper of the European Scientific Network on Household Panel Studies, University of Essex.
- Duncan, G. J. și Kalton, G. (1987). Issues of Design and Analysis of Survey Across Time, *International Statistical Review*: 97-117.
- Elias, N., Dunning, E. (eds.) (1986). *Quest for excitement. Sport and leisure in the civilizing process*. Oxford, UK: Blackwell.
- Fleuriel, S., Schotté, M. (2011). La reconversion paradoxale des sportifs français: Premiers enseignements d'une enquête sur les sélectionnés aux jeux olympiques de 1972-1992. *Sciences Sociales et Sport*, 1, no. 4, 115-140. doi : 10.3917/rsss.004.0115.
- Földesi, G. (2006). Eastern Europe. În J. Coakley & E. Dunning (eds.). *Handbook of Sports Studies* (pp. 530-533). London: Sage Publications.

- Gasparini, W. (2000). *Sociologie de l'organisation sportive*. Paris: Edition La Decouverte&Syros
- Gavriliuță, C., Gavriliuță, N. (2010). *Sociologia sportului. Teorii, metode, aplicații*. Iași: Ed. Polirom.
- Giddens, A. (2000). *Sociologie*. București: Ed. All.
- Giulianotti, R. (2005). *Sport. A critical sociology*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Gomboș, L. (2008). *Integrarea socială prin intermediul activităților corporale*. Teză de doctorat, Universitatea Babeș-Bolyai.
- Gounot, A. (2013). De l'higiène du corps à l'obsession des records. Les mutations politiques et idéologiques de la Fizkul'tura en Russie, 1921-1937, *Sciences Sociales et Sport*, 1, no 6. doi: 10.3917/rsss.0060009.
- Gray, A. (2009). The social capital of older people. *Aging&Society*, 29, 5-31, doi: 10.1017/S0144686X08007617.
- Grosu, E.F. (coord.) (2008). *Sportul – fenomen social*. Colecția „Știința sportului”. Cluj-Napoca: Ed. GMI.
- Grünberg, L. (2010). Corpul ca informație în societatea supravegherii de azi. În L. Grünberg (coord.). *Introducere în sociologia corpului. Teme, perspective și experiențe intrupate* (pp. 28-42). Iași: Ed. Polirom.
- Hargreaves, J., Mc Donald, I. (2006). Cultural Studies and the Sociology of Sport. In J. Coakley și E. Dunning (Eds.), *Handbook of Sports Studies* (pp. 48-60). London: Sage Publications.
- Hatos, A. (2010). Educație. În L. Vlăsceanu (coord.). *Sociologie* (pp. 596-644). Iași: Ed. Polirom
- Hava, F. (2013). *Organizații, grupuri de interese și management educațional*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Heinemann, K. (2005). *Sport Clubs in Various European Countries*. Schorndorf: Hofmann.
- Hennesy, B. (1985). *Public Opinion*. Monterrey: Books Coole Publishing Comp.
- Hitlin, S., Johson, M. (2015). Reconceptualisation agency within the life course: The power of looking ahead, *American Journal of Sociology*, vol.120, nr. 5, 1429-1472.
- Hofstetter, C.R., Hovell, M., Sallis, J. (1990). Social learning correlates of exercise self-efficacy: Early experiences with physical activity. *Social Science & Medicine*, vol 31, issue 10, 1169-1176.
- Hogg, M.A., Abrams, D. (1990). *Social Identifications*. London: Routledge
- Iluț, P. (1997). *Abordarea calitativă a socioumanului*. Iași: Ed. Polirom.
- Iluț, P. (2003a). Bun simț. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedie de psihosociologie* (pp. 56-66). București: Ed. Economică.
- Iluț, P. (2015). *Dragoste, căsătorie, fericire. Posibile temeuri pentru o sociologie a seninătății*. În P. Iluț (coord.). *Dragoste, familie și fericire*. Iași: Ed. Polirom.
- Iluț, P. (2003b). Grup. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedie de psihosociologie*. București: Ed. Economică.
- Iluț, P. (2015b). Problematizări și explicitări ale cunoașterii socioumanului. În A. Roșan (coord.). *Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție*. Iași: Ed. Polirom.
- Iluț, P. (2009). *Psihologie socială și sociopsihologie. Teme recurente și noi viziuni*. Iași: Ed. Polirom.
- Iluț, P. (2001). *Sinele și cunoașterea lui*. Iași: Ed. Polirom.
- Iluț, P., Rusu, M.S. (2013). Sociologia postmodernă și capcanele teoretizării *haute couture*. În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 91-112). Iași: Ed. Polirom.

- Iluț, P., Tîrhaș, C. (2010). Capitalul social informal și formal; modalități și procese de întrepătrundere. *Sociologie românească*, VIII (2), 145-160.
- Iluț, P., Tîrhaș, C., Nistor, L. (2011). Linkages between informal and formal social capital and their relations with forms of trust. A focus on Romania, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 34, 155-174.
- Jordan, P. J., Nigg, C. R., Norman, G. J., Rossi, J. S., & Benisovich, S. V. (2001). Does the transtheoretical model need an attitude adjustment? Integrating attitude with decisional balance as predictors of stage of change for exercise. *Psychology of Sport and Exercise*, 3, 65-83.
- Kalton, G. (1993). Panel Surveys: Adding the Forth Dimension. In *Proceeding of Statistics Symposium (92), Designing and Analysis Longitudinal Panel Surveys*. Ottawa: Statistics Canada, pp. 7-20.
- King, R. F. (2005). *Strategia cercetării. Treisprezece cursuri despre elementele științelor sociale*. Iași: Ed. Polirom.
- Kokko, S., Koski, P., Savola, J., Alen, M., Oja, P. (2009). *The Guidelines for Sport Clubs for Health Programs*. Report. Finland: Helsinki University Press.
- Koski, P. (2008). Physical Activity Relationship (PAR), *International Review for the Sociology of Sport*, 43(2), 151-163.
- Luthans, F. (2011). *Organizational Behavior*. New York: McGrawHill.
- Marga, A. (1999). *Relativismul și consecințele sale*. Cluj-Napoca: Editura Fundației pentru Studii Europene.
- Maguire, J. (2006). Sport and Globalization. In J. Coakley și E. Dunning (Eds.), *Handbook of Sports Studies* (pp. 356-369). London: Sage Publications.
- Mihu, A. (1992). *Introducere în sociologie*. Cluj-Napoca: Ed. Dacia.
- Mcneill, P., Chapman, S. (2005). *Research Methods*. New York: Routledge.
- Mullen, B., Copper, C. (1994). The relation between group cohesiveness and performance: An integration, *Psychological Bulletin*, Vol 115(2), 210-227. doi: 10.1037/0033-2909.115.2.210
- Mureșan, (2005). *Cunoașterea și conducerea grupurilor sociale. Aplicații în activitatea sportivă*. Cluj-Napoca: Ed. Accent.
- Myers, D. (2010). *Social Psychology*. New York: McGrawHill.
- Neculau, A. (2003). *Manual de psihologie socială*. Iași: Ed. Polirom.
- Nistor, L., Tîrhaș, C. (2013). Consumul reflexiv. Aspecte cu privire la relația conflictuală dintre principiile consumului reflexiv și constrângerile economice. În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 251-280). Iași: Ed. Polirom.
- Iași: Ed. Polirom.
- Noland, M., Stahler, K (2015). *An old boys' club no more: Pluralism in participation and performance at the Olympic Games*. Working Paper Series, Washington DC: Peterson Institute or International Economics.
- Postelnicu, C. (2003). Sociometrie. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedie de psihosociologie* (pp. 335-338). București: Ed. Economică.
- Preda, V. (2013). Inteligența emoțională – dimensiune a competențelor psihopedagogice. În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 183-204). Iași: Ed. Polirom.
- Panazan, M. D. (2011). *Performanță și prestigiu. O istorie a gimnasticii românești*. Cluj-Napoca: Ed. Napoca Star.
- Prochaska, J. O., Redding, C. A., Evers, K. E. (2003). The Transtheoretical Model and stages of change. In K. Glanz, B. K. Rimer, K. E. Evers (Eds.), *Health behavior and health*

- education: Theory, research, and practice* (3rd ed., pp. 99-120). Boston: Jossey-Bass.
- Radu, I. (coord.) (1994). *Psihologie socială*. Cluj-Napoca: Ed. EXE.
- Răducan, A. (2012). *Reversul medaliei*. București: Ed. Wiseman.
- Richard, V., Halliwell, W. (2014). Vers une explication interactionniste du développement de l'excellence sportive. *Staps*, 2, nr. 104, DeBoeck Supérieur, 23-38. doi:10.3917/sta.104.0023.
- Ritzer, G. (ed.) (2007). *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Oxford: Blackwell Ltd., vol. IX.
- Robertson, R., White, K. (2003). *Globalization: Critical Concepts in Sociology*. London: Routledge.
- Rotariu, T. (2013). Sociologia ca știință. În P. Iluț (coord.). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată* (pp. 27-62). Iași: Ed. Polirom.
- Rotariu, T. (coord.). (1999). *Metode statistice aplicate în științele sociale*, Iași: Editura Polirom.
- Rotariu, T, Iluț, P. (2006). *Ancheta sociologică și sondajul de opinie*. Iași: Ed. Polirom.
- Rujoiu, (2010). *Încredere, decizie, gândire de grup. Despre patologia grupurilor decizionale*. București: Ed. ASE.
- Rusu, M.S. (2015). Dragostea ca fenomen psihosocial, între teorie și metaforă. Teorii metaforice ale dragostei. În P. Iluț (coord.). *Dragoste, familie și fericire* (159-181). Iași: Ed. Polirom.
- Sabău, G. (2010). Efectele practicării mișcării fizice organizate asupra stilului de viață. Teză de doctorat, Universitatea Babeș-Bolyai.
- Sandu, D. (2003). Capital social. În S. Chelcea & P. Iluț (Coord.), *Enciclopedie de psihosociologie* (pp. 68-70). București: Ed. Economică.
- Silverman, D. (2011). *Qualitative Research*. London: Sage Publications.
- Tîrhaș, C. (2003). Moda. În S. Chelcea și P. Iluț (coord.). *Enciclopedie de psihosociologie* (pp. 227-229). București: Ed. Economică.
- Tîrhaș, C. (2013). The Healthist Ideology: Towards a New Form of Health Awareness in the Contemporary Life-style ? *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, seria Philosophia*, 58 (LVIII), 55-70.
- Trivellato, U. (199). Issues in the design and analysis of panel studies: A cursory review, *Quality and Quantity*, 33, 339-352.
- Van den Zanden (1996). *Sociology*. New York: McGrawHill.
- Van Oorschot, W., Arts, W., Gelissen, J. (2006). Social capital in Europe. Measurement and social regional distribution of a multi-faced phenomenon. *Acta Sociologica*, 49(2), 149-167.
- Vlăsceanu, L., Zamfir, C. (1993). *Dicționar de sociologie*. București: Ed. Babel.
- Vlăsceanu, L. (2011). *Sociologie*. Iași: Ed. Polirom.
- Walsh, W.B., Savickas, M. (2005). *Handbook of vocational psychology: Theory, research, and practice*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- West, M. (2005). *Lucrul în echipă*. Iași: Ed. Polirom.
- Whannel, G. (2006). Sport and the Media. In J. Coakley și E. Dunning (Eds.), *Handbook of Sports Studies* (pp. 291-308). London: Sage Publications.
- Wright Mills, C. (1959). *The Sociological Imagination*. New York: Oxford University Press.
- Zunker, V.G. (1998). *Career counseling, applied concepts of life planning* (fifth edition). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.